

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Pomázi László ügyvéd (.....) által képviselt (.....) felperesnek a dr. Birkás Miklós ügyvéd (.....) által képviselt (.....) I. r. és (.....) II. r., a dr. Giró Szász János ügyvéd (.....) által képviselt (.....) III. r., a személyesen eljáró (.....) IV. r., (.....) VI. r. és a dr. Csuka Péter ügyvéd (.....) által képviselt (.....) VII. r. alperesek ellen kártérítés iránti perében a Fővárosi Bíróság 2011. február 21-én kelt 22.G.40.701/2008/83. számú ítéletével szemben a felperes és a III. r. alperes fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben, a III. r. alperes vonatkozásában a perköltségre is kiterjedően megváltoztatja, s a III. r. alperessel szembeni keresetet teljes egészében elutasítja, egyidejűleg mellőzi a III. r. alperest 90.000 (kilencvenezer) forint illeték megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. r. alperesnek, mint együttes jogosultaknak 500.000 (ötszázezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget, III. r. alperesnek 1.400.000 (egymillió-négyszázezer) forint + áfa összegű első- és másodfokú együttes perköltséget, az államnak - külön felhívásra - 1.771.000 (egymillió-hétszázhetvenegyezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az egyszemélyes felperes 1994. december 14-én vámszabadterületi társaságként, kizárólagos külföldi tevékenység végzésére, off-shore céggént alakult és működött.

Tulajdonosa svéd állampolgár (továbbiakban alapító), aki 2001. február 1-jétől ügyvezető is. (A cégnyilvántartásba bejegyzett könyvvizsgáló a perben nem álló)

IV. r. alperes 1996. február 1-jétől 2002. szeptember 9-ig felperes önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője volt. Munkaszerződése szerint a felperes bankszámlája felett rendelkezhetett, átutalásokat, kifizetéseket, szerződéses kötelezettségvállalásokat azonban csak a munkáltatói jogot gyakorló alapító előzetes hozzájárulásával tehetett.

VI. r. alperes a korábban perben állt, és 2004. március 1-jén hivatalból törölt V. r. alperes beltág-képviselője volt.

A IV. és VI. r. alperes 2001. január 2. és 2002. szeptember 10. közötti időszakban a felperes bankszámláján nyilvántartott összegből az alapító tudta és beleegyezése nélkül összesen 171.671.485 forintnak megfelelő euró összegről rendelkezett. A készpénzben, illetve banki átutalással kifizetett összegek alapjául részben az V. r. alperes, részben a perben nem álló által a felperes javára végzett tevékenységet jelölték meg anélkül, hogy teljesítés történt volna. A bankszámla feletti rendelkezés érdekében 2001. június 27-én a IV. r. alperes a felperes bankszámláját vezető bankfiókban olyan aláírási mintát tartalmazó aláírási kartont nyújtott be, amelyen az alapító aláírását a VI. r. alperes hamisította.

(Felperes bankszámlájáról 2001. január 2. és 2002. augusztus 29. között készpénzben összesen 35.985.924 forintot, valamint 5.028.290 forintot vett fel, 2001. április 30. és 2002. augusztus 30 között összesen 125.500.000 forintot az V. r. alperes, 2001. február 7-én és 2001. március 2-án összesen 4.057.271 forintot a , 2001. január 24-én 1.100.000 forintot a VI. r. alperes részére utalt át.)

A felperes a 2001. április 6-án megkötött szerződéssel megbízta a III. r. alperes egyéni vállalkozót az éves tevékenysége számviteli törvény szerinti folyamatos könyvelésével, a törvény szerinti bevallások és az éves egyszerűsített beszámoló elkészítésével, a törvény szerinti adatszolgáltatás és a pénztármozgás törvény szerinti bizonylatolásával. Felperes a szerződésben vállalta a szükséges bizonylatok - vevő, szállítói, költség számlák, bankszámlakivonatok, utalások - negyedévet követő 10-éig történő átadását. Rögzítették, a III. r. alperes részéről a szolgáltatások elvégzését mérlegképes könyvelő (könyvelő) irányítja.

A szerződést felperes részéről IV. r. alperes írta alá.

A IV. r. alperes a bizonylatokat csak részben adta át.

III. r. alperes részéről a könyvelő 2002. május 24-i keltezéssel elkészítette a felperes 2001. évi üzleti tevékenységére vonatkozó egyszerűsített éves beszámolóját, valamint a kiegészítő mellékletet. Az okiratokat IV. r. alperes írta alá. Az eredménykimutatásban a mérleg szerinti eredmény a 2000. december 31-i 55.793 euróval szemben -107.661 euró volt, az egyéb ráfordítások összege 2000. december 13-i 79.095 euró helyett 926.759 euróban került kimutatásra.

Felperes 2001. december 12-én kelt szerződéssel megbízta az I. r. alperest a 2001. december 31-i fordulónappal készítendő éves beszámolójának felülvizsgálatával és auditálásával. Rögzítették, „a felülvizsgálatot az részéről (II. r. alperes) könyvvizsgáló végzi”. A felülvizsgálathoz a megbízó minden szükséges információt, adatot és bizonylatot a megbízott rendelkezésére bocsát. A megbízó az éves beszámolóval együtt átad egy teljességi nyilatkozatot is. Megbízott az éves beszámolót annak átadása után 15 napon belül felülvizsgálja és a felülvizsgálat eredményétől függően auditálja.”

A szerződést felperes részéről IV. r. alperes, I. r. alperes részéről II. r. alperes, mint ügyvezető írta alá.

Az I. és II. r. alperes a könyvvizsgálói tevékenység elvégzéséhez III. r. alperestől éves beszámolót, kilistázott főkönyvi kivonatokat, számviteli bizonylatokat és főkönyvi kartonokat kapott.

Az I. r. alperes képviselőjében a II. r. alperes a könyvvizsgálói jelentést 2002. május 30-án készítette el, melynek záradékában rögzítésre került, az éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és a az általános számviteli elvek szerint készítették el, az éves beszámoló a 2001. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.” A záradék rögzíti az éves beszámoló főbb adatait euróban, majd azt is tartalmazza, „Felhívom az ügyvezetés figyelmét a követelések és kötelezettségek állományának hirtelen növekedésére (előbbi az év eleji érték 288 %-a, az utóbbi pedig 509 %-a). Ezt alig indokolja az árbevétel 33 %-os növekedése, ellenben arra utal, hogy az elszámolások futamidejét jelentősen rövidíteni szükséges, különben a likviditási problémák növekedésével kell számolni”.

Az alapító a 2001. évi beszámoló elfogadásáról nem határozott, azt a könyvvizsgálói záradékkal együtt a III. r. alpereshez címzett 2002. november 11-i felmondás után vette át.

Az alapító 2002. szeptember elején szerzett információkat a IV. r. alperes által a felperes bankszámláján nyilvántartott összegek hozzájárulása nélküli felvételéről, átutalásáról, bűncselekmény gyanújáról.

Feljelentése alapján II., IV. és VI. r. alperessel, valamint könyvelővel szemben büntetőeljárás indult.

A nyomozás során beszerzett szakértő által 2003. áprilisában elkészített szakvélemény megállapította a fenti tényállásban rögzített készpénzfelvételeket, illetve a felperes bankszámlájáról történő olyan átutalások tényét és azok összegét, amelyekhez - a IV. r. alperes munkaszerződésében foglaltaknak megfelelően - a felperes alapító tagja nem adta hozzájárulását. E szakértői vélemény a III. r. alperes (illetve a képviselőjében eljáró könyvelő) jogszabályokkal ellentétes tevékenységére vonatkozó megállapításokat is tartalmazott.

A büntetőeljárásban a Fővárosi Bíróság 16.B.419/2005/9. számú ítéletével IV. r. alperes bűnösségét folytatólagosan és üzletszerűen, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettében, bűnösségét számviteli fegyelem megsértése vétségében megállapította. Tényként rögzítette, IV. r. alperes tisztában volt azzal, VI. r. alperes sem a saját, sem az V. r. alperes, illetve a nevében nem végzett tanácsadást, vagy egyéb gazdasági tevékenységet felperesnek, tudta, a felperes off-shore cékként működött, így magyarországi gazdasági társasággal nem is állhatott üzleti kapcsolatban, részükre kifizetést nem eszközölhetett. Az okozott kár „172.661.485” forint, amely nem térült meg., annak ellenére felperes belföldi jogi személynek minősülő gazdasági társasággal nem állhatott gazdasági kapcsolatban a és az V. r. alperes által kiállított számlákat, alapszerződés és teljesítési igazolások hiányában valósnak fogadott el, és azokat beállította a felperes könyvelésébe, a bankszámla és a pénztár számlája közötti pénzmozgások számviteli nyilvántartásokban rögzítését nem az alapbizonylatok alapján végezte, ily módon összesen 23.600.000 forintot, mint részére történő átutalást rögzített. A pénztárban kimutatott készpénz felhasználása bizonylatokkal nem volt minden esetben alátámasztva, 2011. december 20-án egy részére történő 49.240.173 forint kifizetést úgy könyvelt le, ahhoz sem számla, sem kiadási pénztárbizonylat nem állt rendelkezésre. II. r. alperes vonatkozásában az ítélet azt rögzítette, a könyvvizsgálói tevékenységét a jogszabályban előírtaknak megfelelően az egyes könyvelési tételek szűrőpróbaszerű ellenőrzésével végezte el, az eljárás során kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást, hogy tevékenysége során az éves beszámoló ellenőrzést nem a szakmai előírásoknak megfelelően végezte.

A Fővárosi Ítéltábla a 2007. június 13-án kelt 5.Bf.166/2006/13. számú ítéletével az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság ítéletét részben megváltoztatva a IV. r. alperes bűnösségét jogerősen folytatólagosan és üzletszerűen, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettében állapította meg.

A Fővárosi Bíróság a VI. r. alperessel szembeni büntető eljárásban 12.B.378/2010/18-I. számú ítéletében megállapította, IV. r. és VI. r. alperes a jogosulatlanul eltulajdonított 171.671.485 forintot egymás között fele-fele arányban elosztották, a felperesnek okozott 171.671.485 forint kár nem térült meg. VI. r. alperes a IV. r. alperesi magatartással szándékegységben vett részt a cselekmény elkövetésében. Tudta, felperes off-shore cég, s azt is a IV. r. alperes által megvalósított tettesi alapcselekmény a rábízott idegen dolog eltulajdonítására irányul.

Felperes 2003. április 30-án előterjesztett, többször módosított, végső keresetében a IV. r. alperessel szembeni jogerős büntető bírósági ítéletben meghatározott kárösszeget elfogadva, a büntető ítéletekben megállapított tényállást alapul véve a Ptk. 339.§-a, 344.§ (3) bekezdése, és a régi Gt. 29.§ (1) bekezdése alapján I., II., III., IV. és VI. r. alpereseket 171.661.485 forint, valamint ezen összeg után 2001. január 2-től szeptember 12-ig középarányos időszakban hatályos Ptk. szerinti, 2002. szeptember 13-tól 2004. április 30-ig az ezen időszakban hatályos Ptk. szerinti, míg 2004. május 1-jétől a kifizetésig a Ptk. 301.§-a, illetve 301/A.§-a szerinti késedelmi kamatok egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni, míg VII. r. alperes tekintetében annak megállapítását kérte, VII. r. alperes köteles helytállni az I. r. alperes által okozott kárért. Kérte továbbá alperesek perköltségben marasztalását. Az I-II. r. alperesekkel szemben arra hivatkozott, a 2001-es gazdasági évet, gazdasági eseményeket vizsgálták. A bűncselekményekből ez évben előállt kár 134.447.047 forint volt. Ha a könyvvizsgáló a szakmai/jogszabályi előírásoknak, követelményeknek megfelelően végzi el a könyvvizsgálati feladatait, akkor az általa kiadásra került könyvvizsgálói záradékban a valós tények kerültek volna feltüntetésre, vagy a könyvvizsgáló megtagadhatta volna a jelentése kiadását. Azzal, záradékkal látta el könyvvizsgálói jelentését - bár figyelemfelhívást tett -, elleplezte a valós tényeket, ezzel közrehatott a 2001. év vonatkozásában ért kára bekövetkezésében, és ezzel elősegítette a 2002. május 29-ét követő időszakra további 19.500.000 forint kára bekövetkeztét.

A III. r. alperessel szemben arra hivatkozott, a könyvelését már 2000. évre vonatkozóan is a III. r. alperes végezte, így tudatában volt az offshore cég jellegének. A büntetőeljárásban a III. r. alperes nevében a könyvelést ténylegesen végző könyvelővel szemben a számviteli fegyelem megsértésének bűncselekménye megállapításra került, ezért a III. r. alperes vonatkozásában a felelősség fennállta nem vitatható. Utalt a büntetőbíróság által ítélete indokolásában meghatározott, a bűnösség alapjául szolgáló tényállásban foglaltakra, - mely szerint több esetben alapbizonylatok nélkül könyvelt le nem valós gazdasági eseményeket -. A kár csökkenthető lett volna, a könyvelési anyagok ismeretében a könyvelőnek is jeleznie kellett volna, törvényi tilalom ellenére olyan belföldi tevékenységre utaló számlák kerültek a könyvelési anyagokba, amelyek az akkori jogszabályi előírások szerint tilalmazottak voltak. Hangsúlyozta, I-III. r. alperesek nem vizsgálták a lényegességi küszöbérték 15-szörösét meghaladó összegű tulajdonosi kifizetést,

nem győződtek meg annak valósággal megegyező voltáról, holott ez szakmai kötelességük lett volna. Ezen magatartásukkal elzárták a tulajdonost az információktól.

Mellékelte a IV. r. alperes és társa elleni nyomozás során igazságügyi könyv- és adószakértő által 2003. április 11-én elkészített szakvéleményt. (A szakvélemény egyebek mellett rögzítette, a számviteli nyilvántartásokban történő rögzítés nem minden esetben az alapbizonylatok alapján történt, ezért előfordult, hogy az alapbizonylatokkal ellentétben teljesen más főkönyvi számlán történt meg a könyvelés. A számviteli nyilvántartások alapján a pénztárban 2001. december 20-án 50.486.776 forintnak kellett volna lennie, annak érdekében ez az összeg ne jelenjen meg a pénztárban, ezen a napon 49.240.173 forintnak történő kifizetést könyveltek le. A feldolgozott számviteli bizonylatok alapján megállapítható, a társaság könyvelése több ponton megsérti a számviteli törvény előírásait. A feltárt szabálytalanságok jellegéből megállapítható, azok nem minden esetben véletlen hibák, hanem tudatos könyvelési lépésekkel próbálták a bankszámláról felvett pénzeszközöket eltüntetni. Végül kitért arra, a feltárt szabálytalanságok, illetve jogszabály ellenességek a cég vagyoni helyzetének áttekintése során egy számviteli szakember részére azonnal fel kell, hogy tűnjenek. A könyvvizsgálónak a szabálytalanságokat fel kellett volna ismernie, mivel azok olyan feltűnőek, amelyek már csupán a főkönyvi kivonat, illetve a főkönyvi kartonok vizsgálata során szembetűnnek.)

Felperes a IV. és VI. r. alperessel szembeni igényét bűncselekménnyel okozott kár megtérítése jogcímében jelölte meg, s e körben is a büntetőeljárásban megállapított tényállásra hivatkozott. Állította azt is, valamennyi, alperes felelőssége egyetemes, mivel I-II. és III. r. alperesek a jogszabályi, szakmai követelmények megszegésével biztosították a IV. és a VI. r. alperes bűncselekménye elkövetését, a kár több olyan okfolyamat közös eredménye, amelyben bármely kiváltó ok elmaradása esetén nem lehet szó ugyanazon mértékű kár fennálltáról.

VII. r. alperessel szembeni megállapítási keresetét a Ptk. 536.§-a és 559.§-a, valamint a Pp. 123.§-a alapján, utalva arra, mivel a biztosítótól közvetlenül teljesítést nem követelhet, jogai megóvása érdekében terjesztette elő.

IV. r. alperes a perben érdemi nyilatkozatot, ellenkérelmet nem terjesztett elő, valamennyi többi alperes a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte.

Az I-II. r. alperesek arra hivatkoztak, a II. r. alperest az ellene emelt vád alól a bíróság felmentette, a felperes pedig nem bizonyította, hogy a II. r. alperes milyen magatartásával nyújtott szándékosan segítséget a IV. r. alperesnek a bűncselekmény elkövetéséhez. Előadták, a záradékolt beszámoló döntően a lassú

bizonylatáramlás miatt 2002. május 24-én készült el, időközben előkészítő ellenőrzésekre kellett szorítkozni. Az éves beszámolóhoz a II. r. alperes a teljességi nyilatkozatot is megkapta, amely szerint „az ellenőrzéshez átadott információk teljes körűen és a számvitelre vonatkozó hatályos jogszabályi előírások szerint kerültek összeállításra, így nem titkoltak, vagy manipuláltak adatokat”. Utaltak arra, a II. r. alperes figyelemfelhívó megjegyzést is alkalmazott amelyet az alapítónak a beszámoló elfogadásakor olvasnia kellett. Az alapító tag, aki egyben ügyvezetői tisztséget is viselt, ugyanakkor törvényi kötelezettségeinek nem tett eleget, tényleges ellenőrzést nem folytatott a felperesnél, sem a könyvvizsgálói jelentést, sem a beszámolót, mérleget nem olvasta, a bankszámlák alakulását nem követte figyelemmel. Felperes közrehatására figyelemmel az egyetemlegesség megállapíthatóságát külön is vitatták. Hangsúlyozták azt is, tevékenységük a már megvalósított gazdasági cselekmények ellenőrzésére vonatkozott, így ezen könyvelési tételek jogszerűtlenségének kimutatása sem akadályozhatta volna meg ezen események bekövetkeztét, míg a 2002. évi események vizsgálata egy későbbi könyvvizsgálói ellenőrzés feladata lett volna. A könyvvizsgálói jelentés nem állhat okozati összefüggésben a IV. r. alperes banki aláíráskartonon alapító névaláírásának meghamisításával, a IV. r. alperes által lebonyolított pénzügyi tranzakciókkal. A IV. r. alperes manipulálta az adatokat, a felperes közrehatása egyértelmű a kára bekövetkeztében.

Vitatták, hogy a büntetőeljárás során felhasznált szakvélemény jelen perben elfogadható lenne, tekintettel arra is, a büntetőügyben megállapított tényállás a polgári per bíróságát nem köti, valamint a szakvéleményt a büntetőbíró sem fogadta el.

A III. r. alperes a kereset vele szembeni elutasítását felróhatósága, valamint a tevékenysége és a felperesnél bekövetkezett kár közötti ok-okozati összefüggés hiányára tekintettel kérte. Hangsúlyozta, az okozatosság megállapításához elengedhetetlen feltétel, a kár a könyvelő könyvelési tevékenységében mutatkozó hiányosságokban jelentkező magatartása nélkül nem következett volna be. A perbeli szakértői véleményből egyértelműen megállapítható, az ügyvezető által elkövetett sorozatos csalások és az alapító által elmulasztott ellenőrzés az alapvető oka a kár bekövetkeztének, a felperes ügyvezetésének folyamatos mulasztása miatt nem tudta teljesíteni az elvárható gondosság követelményét. Ez pedig azt jelenti, az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, ezért a felelősség alól mentesül. Hangsúlyozta, egyben ügyvezető is volt, így rá is alkalmazandó a régi Gt. 29.§ (1) bekezdésében foglalt felelősségi szabály., mint ügyvezető mulasztást követett el a vezető tisztségviselői feladatai gyakorlásában, amikor nem felügyelte, ellenőrizte fokozott gondossággal a felperes tevékenységét, jogügyleteit, ezzel a kár bekövetkezésében közrehatott. Egy fiktív számla észlelése egyébiránt is elsősorban az ügyvezetés, és nem a könyvelés feladata. Tulajdonosi felelőssége is felmerül az éves beszámoló el nem fogadása által.

A VI. r. alperes ügygondnoka arra hivatkozott, a polgári bíróságot a büntető bíróság által megállapított tényállás nem köti.

A VII. r. alperes annak rögzítése mellett, a károsult igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti, a megállapítási kereset Pp. 123.§-ában írt feltételei hiányát állította azon okból, az I. r. alperes, illetve maga sem vitatja a közöttük fennálló felelősségbiztosítás tényét, ennek alapján helytállási kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság tanúként meghallgatta alapítót, valamint szakértői bizonyítást folytatott.

..... előadta, a banki adatok könyvelése kizárólag magyar nyelven volt elérhető, ezeket a tételeket nem vizsgálta, bízott abban, a könyvelést végző cég a jogszabályoknak megfelelően végzi a tevékenységét. Tényleges tevékenységet a cég nem végzett, évi 3-4 könyvelési tétel volt, tevékenységéből adódóan belföldi szerződéseket nem köthetett. A bankszámlák állását nem ellenőrizte, mert ebben az esetben korábban felfedezte volna, szabálytalan pénzmozgás van. Egy cég azért alkalmaz könyvelőt, könyvvizsgálót, hogy biztosítsa a törvényes működését. A 2002. május 31-ig kötelezően elkészítendő beszámolót nem látta, így nem fogadta el, de nem tudott arról sem, hogy közben megváltozott a könyvvizsgáló személye. Elismerte, a megfelelő ellenőrzés elmulasztásával hibát követett el, de a könyvelőt és a könyvvizsgálót az ellenőrzés hiánya nem jogosította fel a törvényes működés megsértésére.

Az elsőfokú bíróság a kirendelt igazságügyi könyvszakértő feladatává tette a felperes kérdései megválaszolása mellett egyéb mellett annak megállapítását, I. és II. r. alperes gondos, szakmai szabályoknak megfelelő eljárása mellett a szűrőpróbaszerű ellenőrzés során megállapítható lett volna-e a IV. r. alperes bűncselekményt megvalósító magatartása.

A szakértő a szakvéleményét 2009. szeptember 29-én készítette el, azt 2010. március 22-én, 2010. június 14-én, 2010. augusztus 19-én írásban, 2009. szeptember 29-én szóban is kiegészítette.

A szakértő egyéb mellett megállapította, a könyvvizsgálónak elegendő és megfelelő bizonyítékot kell szereznie ahhoz, hogy a könyvvizsgálói záradékot megalapozza. A feladatot könyvvizsgálati terv alapján kell elvégeznie, amely során meg kell jelölni azt a lényegességi küszöböt, amely összeg fölötti forgalmat egyenként, tételesen a könyvvizsgálat során ellenőrizni kell. Forintra átszámítva 3.003.396 forintnál nagyobb tételek vizsgálatát kellett kijelölni. A 2001. december 20-i pénztárbizonylaton szereplő számlájának kiegyenlítésére vonatkozó adat már további vizsgálatot igényelt volna. „Mivel számlát, vagy valami hasonló

számveteli bizonylatot nem lehetett találni, ezért ezt hibás tételnek kellett volna minősíteni, és az eredeti számla becsatolására kellett volna az ügyvezetést felszólítani". Rámutatott, tekintve a könyvelés részéről 2002. május 29-én történt meg a főkönyvi kivonatok listázása, a könyvvizsgálói jelentés elkészítésének dátuma pedig 2002. május 30., így a könyvvizsgálótól elvárható gondosság akkor teljesült volna, ha a könyvvizsgálói véleményadást (záradék) elutasítja, mert nagy valószínűséggel egy nap alatt nem lehet hibátlanul elvégezni egy éves beszámoló minden lényeges adatára kiterjedő, standard szerinti könyvvizsgálatot. A III. r. alperes tekintetében úgy foglalt állást, megállapítható a III. r. alperes könyvelési feladatok teljesítése során elvárható gondosságának, szakismeretének a hiánya, mert több esetben bizonylat nélkül könyvelte le a gazdasági eseményeket. A bevételi pénztárbizonylatok alaki vizsgálata alapján azt is meg kell állapítani, hogy a bankszámláról felvett készpénzek bevételi pénztárbizonylatairól a befizetői és az utalványozói aláírások hiánya az ügyvezetés folytatólagos mulasztását igazolja. Ezeket a könyvelő állította ki annak ellenére, hogy nem tartozott a feladatai közé.

Rámutatott a szakértő továbbá arra is, felperes már 2001. március 2-án a számlájának befogadásával elveszítette az 1996. évi LXXXVI. törvény (Tao. tv.). 4.§ 28. pontjában körülírt státuszát, ezt a körülményt az ügyvezetők az adóhatóságnak nem jelentették. Felperes a saját felróható magatartása miatt veszítette el a számára előnyöket biztosító státuszát, ezért erre a státuszra nem hivatkozhat kártérítése igénye alapjául. A kárt okozó mulasztás már akkor bekövetkezett, amikor az I-III. alperesek szerződésének teljesítése még el sem kezdődött.

A könyvvizsgáló a 2001. évben a cselekmények bekövetkezését még a tények teljes körű, vagy részleges feltárása esetén sem tudta volna megakadályozni. Szerződése a 2001. évi beszámoló felülvizsgálatára, auditálására szól, a könyvvizsgálói jelentés átadását követően megszűnt. A könyvvizsgálói jelentés figyelemfelhívó záradéka elegendő volt ahhoz, a kialakult helyzetre irányítsa az ügyvezetői tisztséget betöltő tulajdonos figyelmét. A szakvéleménye kiegészítése során sem talált arra információt, a könyvvizsgáló kiválasztott mintájában lett volna olyan bizonylat, amely alapján felismerhette volna a csalás gyanúját, ezért a könyvvizsgáló szuverén döntése volt, hogy korlátozó záradék kiadása nélkül, az ügyvezetés részére figyelem felhívással adja ki a jelentését. A jelentés a tulajdonosoknak szól, mert a beszámoló részét képező jelentés megvitatása, elfogadása a taggyűlés feladata. A III. r. alperes tekintetében kitért arra is, a bekövetkezett kár és a könyvelési tevékenység teljesítése között a közvetlen kapcsolatot nem lehet igazolni, mert III. r. alperes, illetve a kapcsolattartója nem kezelt készpénzt, bankszámlák felett rendelkezési joga nem volt. büntetőügyben tett vallomása szerint az ügyvezető többszöri felszólításra, kérésre sem csatolta a hiányzó számlákat, teljesítési igazolásokat. A könyvelő részéről tehát megtörtént a különös gondosságra, a szabályos, szabályozott elszámolásokra történő figyelemfelhívás. A felperesi társaság nem teljesítette a könyvelési szolgáltatásra kötött vállalkozói szerződésben vállalt kötelezettségeit, ezzel a könyvelő részéről ellehetetlenült a vállalt feladatok maradéktalan teljesítése.

Felperes a szakvéleményt nem fogadta el, hangsúlyozta, a könyvvizsgálói záradék sem tartalmazott utalást a belföldi cégektől származó számlák lekönyvelése folytán az off-shore státusz elvesztésére, e körben I-II. r. alperesek szakmai felelőssége megragadható, de az ún. kockázati küszöb számítás elmulasztása, a házipénztár vizsgálatának elmulasztása már önmagában megalapozza a könyvvizsgálói felelősséget.

I-II. r. alperes a kiegészített szakvéleményben írtakat elfogadva hangsúlyozták a tevékenységük és a felperest ért kár közötti ok-okozati összefüggés hiányát.

III. r. alperes is azt emelte ki, a szakértő egyértelműen nyilatkozott arra nézve, az elkövetett hibák és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggés olyan távoli, amely alapján nem állapítható meg, hogy magatartása okozta volna a kárt. Felperes a Ptk. 5.§-ába ütköző módon saját felróható magatartására hivatkozik, figyelmen kívül hagyva az ügyvezetőt terhelő ellenőrzési és egyéb kötelezettség elmulasztását. A könyvelő nem fogad be számlát, csak lekönyveli az ügyvezető által a hatáskörében befogadott számlákat. Hangsúlyozta, a kereset elbírálása szempontjából kizárólag a polgári jogi felelősség vizsgálendő.

Az elsőfokú bíróság 2011. február 21-én kelt és 2011. április 15-én kijavított 22.G.40.701/2008/83. számú ítéletével kötelezte IV. és VI. r. alpereseket 171.671.485 forint tőke, valamint 1.838.600 forint perköltség felperesnek, 900.000 forint illeték államnak egyetemleges megfizetésére, III. r. alperest a tőke összegből 14.531.790 forint, a perköltség összegéből 183.860 forint felperesnek, az illeték összegéből 90.000 forint államnak IV. és VI. r. alperessel egyetemleges megfizetésére. Kötelezte továbbá III., IV. és VI. r alperest az általuk fizetendő tőke után 2001. október 6-tól 2004. április 30-ig évi 11 %, 2004. május 1-től a teljesítésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat megfizetésére. A III. r. alperessel szemben ezt meghaladóan előterjesztett keresetet, valamint az I., II. és VII. r. alperesekkel szembeni keresetet elutasította.

Kötelezte felperest I. és II. r. alperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak 1.400.000 forint, a VII. r. alperesnek 125.000 forint perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolásában utalva a Ptk. 318.§ (1) bekezdésére, 339.§ (1) bekezdésére, 344.§ (1)-(3) bekezdésére, a 350.§ (1) bekezdésére, a 355.§ (1) és (4) bekezdésére, az 1997. évi CLXIV. törvény (régí Gt.) 29.§ (1) bekezdésére tényként állapította meg, a IV. és VI. r. alperesek a büntetőbíróági ítéletek szerint bűncselekményi tényállást kimerítő jogellenes magatartást valósítottak meg akként, IV. r. alperes a rábízott felperesi vagyonnal a felperes bankszámláján nyilvántartott összegekkel sajátjaként rendelkezett, a VI. r. alperes pedig az ügyvezető által megvalósított sikkasztásban bűnsegédként vett részt. A Ptk. 344.§ (1) bekezdése szerint ezért egyetemleges felelősségük fennáll, figyelemmel arra, a felperes kárát a IV. és VI. r. alperesek akarategységben megvalósított szándékos, jogellenes

magatartása okozta. A kár összegét a keresettel egyezően a VI. r. alperes ellen hozott ítéletben rögzített 171.671.485 forintban állapította meg. A továbbiakban rögzítette, a 2001-ben bekövetkezett kárnál nem állapítható meg I. és II. r. alperes közrehatása a IV. és VI. r. alperesek által elkövetett sikkasztás miatt. Az I. r. alperes a 2001. december 31-ig terjedő időre vonatkozó éves beszámoló könyvvizsgálatát vállalta elvégezni, ezen időpontig a szerződés alapján tevékenységét nyilvánvalóan meg sem kezdhetett volna. I. és II. r. alperes a záradékban rögzített figyelemfelhívással a tőle elvárható gondos magatartást tanúsította, az ezt követő időszakban bekövetkezett kárban való közrehatása, magatartásának felróhatósága hiányában nem állapítható meg. Megjegyezte, a felperes, illetve az alapító tag az Számviteli tv. rendelkezései szerint 2001. május 31-ig köteles lett volna a könyvvizsgálói záradékkal ellátott éves beszámoló elfogadására. Amennyiben ezen jogszabályi kötelezettségének eleget tett volna, úgy a záradékban rögzített figyelemfelhívásra is tekintettel az alapító tag a IV. r. alperes jogellenes tevékenységét nagyobb eséllyel fedezte volna fel és akadályozta volna meg annak folytatását, mint a hozzá képest korlátozottabb dokumentációval rendelkező könyvvizsgáló. Mindezekre figyelemmel az I. és II. r. alperesekkel szembeni kártérítési igény az ok-okozati összefüggés, illetve közrehatás hiányában elutasítandó volt. Az I. és II. r. alperesek kártérítési felelősségének hiányában továbbá elutasítandó volt a VII. r. alperessel szembeni kereset is, a megállapítási kereset előterjeszthetősége körében előadottak vizsgálata nélkül. A III. r. alperes tekintetében rögzítette, a III. r. alperes megbízottjaként eljáró könyvelő a jogszabályi rendelkezésekbe ütköző módon végezte el a szerződés szerinti könyvelési feladatokat. A III. r. alperes a felelősség alóli mentesüléséhez nem elegendő az, a könyvelő több alkalommal felszólította a IV. r. alperest a könyveléshez szükséges szabályos dokumentumok csatolására. A jogszabályi, illetve a szakmai követelményeknek megfelelő magatartást akkor tanúsított volna, ha a szükséges dokumentumok hiányában - felhívást követően - a szerződést nem teljesíti. A III. r. alperes Ptk. 476.§-ában írt kötelezettségét megszegve végezte el a könyvelési feladatokat IV. r. alperes szóbeli utasításai alapján, illetve annak ellenére, a megfelelő dokumentumok szolgáltatására vonatkozó kötelezettségének a IV. r. alperes eleget tett volna. A III. r. alperes a megbízottja által e minőségben okozott kárért a Ptk. 350.§ (1) bekezdése alapján felel. A III. r. alperes megbízottjának károkozó magatartása, a közrehatás mértéke azonban a IV. és VI. r. alperesek közrehatásához képest lényegesen kisebb, mérlegeléssel meghatározva 10 %. A könyvelésre vonatkozó szerződés 2001. április 6-i megkötéséig ugyanis a IV. és VI. r. alperesek által eltulajdonított összeg tekintetében kártérítési felelőssége nem állapítható meg. A III. r. alperes közrehatása 145.317.900 forint összegű kár bekövetkezésében állapítható meg, ezért ezen összeg 10 %-a erejéig áll fenn IV. és VI. r. alperesekkel egyetemleges kártérítési felelőssége. Rögzítette, a büntetőítéletben foglaltak alapján állapította meg az alperesek által megvalósított jogellenes magatartás tényét, felróhatóságukat és a kár összegét. A jelen perben beszerezett, lényegében az I. és II. r. alperesek jogellenes magatartására, a kár bekövetkezésében való közrehatásukra vonatkozó szakértői megállapításokat figyelmen kívül hagyta, e körben tényállást nem állapított meg, mivel az I. és II. r. alperesek károkozásban való közrehatásával kapcsolatban kifejtett jogi

álláspontjára tekintettel e kérdések a felperesi igény elbírálása szempontjából irrelevánsak. A szakértő III. r. alperes nevében eljáró könyvelő felróhatóságával, valamint az I. és II. r. alperesek tevékenysége és a kár bekövetkezése közötti ok-okozati összefüggéssel kapcsolatos megállapításai ugyancsak a bíróság kompetenciájába tartozó kérdések. A felperes alapító tagjának nyilatkozata alátámasztotta azt az alperesi védekezést, a kár bekövetkeztében közrehatott az alapító, egyben ügyvezető azon magatartása, a jogszabályban is rögzített ellenőrzési kötelezettségeit nem teljesítette, elmulasztotta a 2001. évre vonatkozó éves beszámoló elfogadására vonatkozó jogszabályi kötelezettségét is. E magatartások közrehatása azonban a IV. és VI. r. alperesek által elkövetett bűncselekményt is megvalósító károkozás tekintetében nem releváns, azok hatása a III. r. alperes kártérítési felelőssége mértékénél volt értékelendő.

Az ítélet I-II., és VII. r. alperessel szembeni keresetet, valamint a III. r. alperessel szembeni keresetet 14.531.790 forintot meghaladóan elutasító ítéleti rendelkezéssel szemben felperes, az ítélet III. r. alperest marasztaló rendelkezésével szemben III. r. alperes fellebbezett jogi képviselő útján.

Felperes elsődlegesen az ítélet fellebbezésével nem érintett rendelkezései megváltoztatását, I-II. és III. r. alperes módosított keresete szerinti egyetemleges marasztalását, VII. r. alperes kártérítési felelőssége megállapítását, alperesek perköltségben marasztalását, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, az I. és II. r. alperesek tekintetében a keresete ténybeli alapját a büntetőeljárásban, illetve a jelen eljárásban beszerzett szakértői véleményekre alapozta, utalt szakvéleménye könyvvizsgálói felelősséget megállapító zárómondatára. Hangsúlyozta, a könyvvizsgálat legfőbb célja az esetleges szabálytalanságok feltárása, a szükséges intézkedések megtétele. I. és II. r. alperesek e feladatainak nem tettek eleget, a záradék alapját képező beszámoló a fennálló vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetről megbízható, valós összképet nem adott, I. és II. r. alperesek felelőssége egyrészt fennáll a szerződésszegéssel okozott kárért, másrészt a szerződésszegéssel nem érintett kárért. A könyvvizsgálót számos kötelezettség terheli a Gt. (régi Gt. 42.§ (1)-(2) bekezdés, 44.§ (2)-(3) bekezdés) és a Számviteli törvény alapján is. A kötelezettségek megszegéséért fennálló felelősségére pedig a könyvvizsgálóra vonatkozó jogszabályok és a Ptk. felelősségi szabályai egyaránt irányadók. szakértő is megállapította, a könyvvizsgálónak elegendő és megfelelő bizonyítékot kell szereznie ahhoz, a könyvvizsgálói záradékot megalapozza, meg kell jelölni azt a lényegességi küszöböt, amely összeg fölötti forgalmat egyenként, tételesen a könyvvizsgálat során ellenőrizni kell, s az ítélet is tartalmazott egyéb mellett könyvvizsgálói jelentés, záradék standardoknak, a felperes off-shore jellegének meg nem felelő voltára vonatkozó szakértői megállapítást. A kiragadott megállapítások már önmagukban is az I. és II. r. alperesek felelősségének fennálltát igazolják, ezért megalapozatlanul utasította el az elsőfokú bíróság a velük szembeni

keresetet. Az első fokú eljárásban előadottakat fenntartva és részben megismételve változatlanul állította VII. r. alperessel szembeni megállapítási keresete megalapozottságát. III. r. alperesre nézve előadta, a könyvelő felelősségét a büntető ítélet jogerősen megállapította. A III. r. alperes a kára bekövetkeztében tevékenyen közrehatott azon magatartásával, „leplezte” a IV. r. és VI. r. alperesek cselekményeit, a számviteli szabályok megsértésével az elvárható körültekintés, gondosság nélkül végezte a könyvelést, mely hiányosságok bűncselekmény elkövetése nélkül is kárt okoztak volna. A polgári jogi felelősség megállapításához a rendelkezésre álló bizonyítékok már elegendek lettek volna, melyeket a perbeli szakértő értékelése alapján is figyelembe kellett volna venni az ítélet meghozatalánál. Az alapítója, ügyvezetője közrehatása tekintetében arra is utalt, a számviteli szakemberek, ha maguk sem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, nem hivatkozhatnak megalapozottan arra, a tulajdonos nem kellően ellenőrizte a cég gazdálkodását. Felperesként a Ptk. 4.§ (4) bekezdés második fordulata szerint aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható, a másik felróható magatartására hivatkozhat.

Benyújtotta a Fővárosi Ítéltábla 2011. november 3-án kelt 2.Bf.262/2010/ 36. számú a Fővárosi Bíróság VI. r. alperes sikkasztása ügyében hozott ítéletét helybenhagyó végzését.

III. r. alperes az ítélet részbeni megváltoztatását, a vele szembeni kereset teljes elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Állította az elsőfokú bíróság ítélete a felróhatóságának és az ok-okozati összefüggésnek a megállapítása tekintetében is megalapozatlan. A Ptk. a szigorúbb büntetőjogi felelősséghez képest az általában elvárhatóságot követeli meg, a szakértő is rögzítette, az elvárható gondosságot az ügyvezetés folyamatos mulasztása miatt nem tudta teljesíteni. A gazdasági események szóbeli instrukciók alapján történt lekönyvelése is arra vezethető vissza, az említett mulasztás ellenére próbált a tőle elvárhatóságnak megfelelni. Nem értékelhető szakmai hibaként, ha a munkájában fellelt hiányosságok más személy, az ügyvezető mulasztásának következménye. Kifogásolta a büntető ügyben eljáró szakértő megállapításaira alapított kártérítési felelőssége megállapítását a büntetőjogi és polgári jogi felelősség eltérő mércéjéből következően. A polgári jogi tőle elvárhatósági követelménynek ugyanis a folyamatos figyelmeztetésekkel eleget tett. Sételmezte, az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául elfogadta a belföldi számlák befogadásával kapcsolatos büntető bírósági szakvéleményt, annak ellenére, a perbeli szakértő egyértelműen megállapította, ez nem jelentett szabálytalanságot, mivel ez csak a cég off-shore jellegének megszűnéséhez vezetett, annak következményével pedig az ügyvezetésnek kellett számolnia. Ehhez képest az elsőfokú bíróság arra utalt, ezen kérdésben tényállást nem állapít meg.

Az okozatosság tekintetében az elsőfokú bíróság nem adta kellő indokát az összefüggés megállapításának, mivel nem tárta fel az egymásra épülő cselekedetek sorát, amelyek a kár bekövetkezéséhez vezettek. Ha cselekményei szabályellenesek is voltak, azok közvetlenül nem okozták a kárt, de a károkozó magatartás megakadályozására lehetősége sem volt, azt IV. és VI. r. alperesek

esetleges ellenállása esetén is megvalósították volna. Az okozatosság megállapításának elengedhetetlen feltétele, a kár a magatartása nélkül nem következett volna be. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul zárta ki a könyvelési tevékenysége bekövetkezett kárral összefüggő hiányát megállapító szakvéleményt a bizonyítékok közül. A döntés ugyanis elsősorban ezen szakvéleményre alapítandó, hiszen a bíróságnak a szakmai felelősség megállapíthatósága, esetleges szakmai hibák feltárása, és az okozati összefüggések megállapíthatósága tekintetében szakmai képzettsége nincs. A szakértő kár bekövetkezésének a IV. r. alperes cselekményeire és az alapító ellenőrzési kötelezettsége elmulasztására visszavezetése a felróhatósága hiányát jelenti, mivel az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, ezért a felelősség alól mentesül. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, nem tudott a IV. r. alperes bűncselekményt okozó magatartásáról, s nem kifogásolható, hogy idegen nyelv ismerete hiányában az általa tapasztalt problémák tekintetében a magyar IV. r. alpereshez fordult. Utalt arra is, egyébiránt a büntető bíróság sem állapította meg, a könyvelő tevékenysége segítette volna a tettesek cselekményét, a magatartása közrehatott volna a sikkasztással előállt kár bekövetkeztében. A közrehatása mértéke tekintetében sérelmezte, az elsőfokú bíróság nem értékelte kellően a tulajdonosi ügyvezető hanyag, felelőtlen magatartását. E körben hivatkozott a tulajdonosi ügyvezető perbeli nyilatkozatára. A tulajdonosi tag volt az egyetlen, aki gondos, hatékony munkával, ügyvezetői feladatainak ellátásával megakadályozhatta volna a károkozást, de mindenképpen csökkenthette volna annak mértékét. Ez esetben esetleges felelőssége megállapítása esetén is kevesebb mértékű lenne a terhére róható kár.

I. és II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az ítélet keresetet velük szemben elutasító rendelkezése helybenhagyását, felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték. Hangsúlyozták, a könyvvizsgálói feladatokra vonatkozó szerződésből korlátozott, így nem az általános szabályok szerinti felelősségük következik. Az utóbb kiderült 2001. évi csalás-sikkasztás már a 2001. december 31-i fordulónapi éves beszámoló felülvizsgálatára vonatkozó szerződéskötést megelőzően történt, a szerződés meghosszabbítására pedig a vontatott információszolgáltatás miatt nem került sor. A vizsgálat tervezésénél a követelések és kötelezettségek vizsgálatára helyezték a hangsúlyt, teljeskörűség előírásának hiányában 35-40 %-os merítést alkalmaztak a vizsgálat során. A „Teljességi nyilatkozat”-ban nem volt ok kételkedni, a hitelesítő záradék végén, figyelemfelhívó kiegészítést alkalmaztak a követelések és a kötelezettségek hirtelen növekedése tekintetében. Felperes a fellebbezésében az igazságügyi szakértői vélemény egyes megállapításait az összefüggésekből kiragadva próbálja felhasználni, a szakértő által levont konklúziók figyelmen kívül hagyásával.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek korlátai között bírálta felül, s a felperes fellebbezését megalapozatlannak, a III. r. alperes fellebbezését megalapozottnak találta.

A perbeli időszakban a könyvvizsgáló tevékenységére a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CLXIV. törvény (régí Gt.) és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számv. tv.), míg a könyvvezetésre, könyvelői tevékenységre a Számv. tv. tartalmazott rendelkezést.

A Gt. 41-44.§-ai szabályozták a gazdasági társaság legfőbb szerve által választott könyvvizsgáló tevékenységét.

A Számv. tv. 155.§ (1) bekezdése úgy rendelkezett, a könyvvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vállalkozó által az üzleti évről készített éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, továbbá az összevont éves beszámoló a Számv. tv. előírásai szerint készült, és ennek megfelelően megbízható és valós képet ad a vállalkozó vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről.

A 156.§ (1) bekezdése szerint a vállalkozótól független könyvvizsgáló feladata volt az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló valódiságának és szabályszerűségének (a mérleg, az eredménykimutatás, a kiegészítő melléklet) felülvizsgálata, a Számv. tv. és a létesítő okirat előírásai betartásának ellenőrzése és ennek alapján az éves beszámolóról, az egyszerűsített éves beszámolóról a könyvvizsgáló állásfoglalását tükröző vélemény kialakítása, a beszámoló záradékkal való ellátása.

A 157.§ (2) bekezdése szerint, ha a könyvvizsgáló az ellenőrzés során a jogszabályi rendelkezések, a létesítő okirat megsértéséről, vagy olyan tényről szerzett tudomást, amely a vállalkozó helyzetét, jövőbeni kilátásait hátrányosan befolyásolta, erről haladéktalanul köteles volt megbízóját értesíteni, s indokolt esetben jogosult, illetve köteles volt az igazgatósága, a felügyelő bizottság vagy a legfőbb szerv összehívását kezdeményezni.

A 159.§ és a 162.§ (1) bekezdése értelmében a kettős könyvvitelt és az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó szervezetnek is olyan könyvviteli nyilvántartást kellett vezetnie, amely az eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, áttekinthetően mutatta.

A 165.§ (1) bekezdése kimondta, minden gazdasági műveletről, eseményről, amely az eszközök, illetve az eszközök forrásainak állományát vagy összetételét megváltoztatja, bizonylatot kell kiállítani (készíteni). A gazdasági műveletek

(események) folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni kell.

A (2) bekezdés szerint számviteli nyilvántartásokba csak szabályszerűen kiállított bizonylat alapján volt szabad adatokat bejegyezni.

A 167.§ határozta meg a könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylat általános alaki és tartalmi kellékeit.

A 170.§ (1) bekezdése úgy rendelkezik, a Számv. tv-ben előírt számviteli szabályok megsértéséért való felelősségre a Polgári Törvénykönyv általános felelősségi szabályait kell alkalmazni.

A polgári jogi kártérítési felelősség általános szabályait a Ptk. 339-344.§-ai határozzák meg.

A Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. 340.§ (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A Ptk. 344.§ (1) bekezdése kimondja, ha többen közösen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg.

A Ptk. 355.§ (4) bekezdése úgy rendelkezik, kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. 318.§ (1) bekezdése a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait rendeli alkalmazni azzal az eltéréssel, a kártérítés mérséklésének - ha jogszabály kivételt nem tesz - nincs helye.

Az adott ügyben felperes az általa megbízott könyvvizsgáló társaságot és annak nevében személyesen eljáró könyvvizsgálót (I.-II. r. alperes), valamint a könyvelési feladatokat, beszámoló elkészítését elvállaló könyvelőt (III. r. alperes) 171.661.485 forint kára egyetemleges megtérítésére kérte kötelezni IV. és VI. r. alperesekkel együtt, míg VII. r. alperessel szemben megállapítási keresetet terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság I., II. r. és VII. r. alperessel szemben keresetet elutasító határozatot hozott.

A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság e körben kifejtett indokolásával teljes egészében egyetértett.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, a felperesnél bekövetkezett kár nem az I. és II. r. alperes könyvvizsgálói magatartásának, tevékenységének, közrehatásának következménye, hanem az IV. és VI. r. alperes szándékos, jogellenes magatartására vezethető vissza.

A 2001. december 31-i fordulónappal elkészülő mérleg felülvizsgálatával 2001. december 12-én megbízott könyvvizsgáló tekintetében fogalmilag kizárt, hogy a könyvvizsgálat elkezdéséig a könyvvizsgálatra vonatkozó szabályok megszegésével, még kevésbé a szerződésen kívül eső magatartásával kárt okozhatott volna felperesnek. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, a könyvvizsgálat tartama és az azt követő idő alatt bekövetkezett kár sem róható I-II. r. alperes terhére, a záradékban rögzített figyelemfelhívással a könyvvizsgáló a tőle elvárható gondos magatartást tanúsította, ugyanakkor ez a felhívás sem segíthette a IV. r. alperes jogellenes magatartásának felfedését, tekintve felperes alapító tagja a beszámolót jogszabályi kötelezettsége ellenére nem fogadta el, tehát a figyelemfelhívás az alperesek szándéka ellenére sem tölthette be szerepét.

A Fővárosi Ítélőtábla megítélése szerint I-II. r. alperesek nem tanúsítottak olyan polgári jogilag értékelhető felróható, jogellenes magatartást, amellyel összefüggésben a felperesnek kára következett volna be.

Tekintve, az I. r. alperes kártérítési felelősségének fennállta nem volt megállapítható, önmagában ezen okból is helytálló VII. r. alperessel szembeni megállapítási kereseti kérelem elutasítása is.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a III. r. alperes megbízottjaként eljáró könyvelővel szemben megállapított számviteli fegyelem vétségének, a számviteli szabályok megszegésének a könyvelő polgári jogi felelőssége megállapítása során túlzott jelentőséget tulajdonított, s az általában elvárható magatartás tanúsítását, a kártérítési felelősség alóli kimentési lehetőséget a szerződés teljesítésének megtagadásában látta.

A Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint a könyvvizsgáló kártérítési felelősségének megállapításánál nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény, a könyvelés már

bekövetkezett gazdasági események számviteli (könyvviteli) rögzítését jelenti a Számviteli törvényben meghatározott módon.

Az adott ügyben felperes kára azzal következett be, IV. r. alperes, aki a felperes bankszámlája felett korlátozott rendelkezési joggal felruházott ügyvezető volt, a felperes bankszámláján nyilvántartott összegekkel - 171.671.485 forintnak megfelelő euró összeggel - a szintén ügyvezetői tisztséget betöltő külföldi alapító tudta és beleegyezése nélkül sajátjaként rendelkezett, készpénzben, illetve banki átutalással olyan belföldi számlákra teljesített kifizetést, melyek mögött valós teljesítés nem állt, míg VI. r. alperes bűnsegédként közreműködött a IV. r. alperes által elkövetett sikkasztásban. A Fővárosi Bíróság a 12.B.378/2010/18-I. számú ítéletében tényként állapította meg, IV. és VI. r. alperesek a 171.671.485 forintot egymás között fele-fele arányban elosztották, a felperesnek okozott kár nem térült meg.

Nem volt a perben ezért a kár bekövetkezte és a III. r. alperes könyvelői tevékenysége közötti okozati összefüggés fennállta, a közös károkozás megállapítható, az hogy amennyiben a könyvelő a már bekövetkezett gazdasági eseményeket nem könyvelte volna le, akkor a kár, illetőleg további kár nem következett volna be.

A felperes kárát ugyanis a IV. és VI. r. alperesek bűncselekményt megvalósító fenti magatartása okozta, a bekövetkezett vagyonszőkenés azzal állt szoros okozati összefüggésben.

Tévesen hivatkozott ezért a felperes a fellebbezésében is arra, III. r. alperes a kár bekövetkeztében IV. és VI. r. alperesek cselekményei leplezésével közrehatott, s a hiányosságok „bűncselekmény elkövetése nélkül is kárt okoztak volna”.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság téves álláspontjából következően tévesen és megalapozatlanul kötelezte III. r. alperest a közrehatása mértékével arányosnak tartott 14.531.790 forint kár és kamatai, valamint perköltség és illeték IV. és VI. r. alperesekkel egyetemleges megfizetésére.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben, a III. r. alperes vonatkozásában a perköltségre is kiterjedően megváltoztatta, s a III. r. alperessel szembeni keresetet teljes egészében elutasította, egyidejűleg mellőzte a III. r. alperest illeték megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét - az I. és II. r. alperessel szembeni keresetet elutasító részében - szintén a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 2003. augusztus 31-ig hatályban volt, de jelen eljárásban még alkalmazandó 8/2002. (III.30.) IM rendelet 2.§-a alapján kötelezte a felperest az I. és II. r. alperesek ügyvédi munkadíjból álló

másodfokú perköltsége, míg a pernyertesség-pervesztesség megváltozott arányára tekintettel szintén a 8/2002. (III.30.) IM rendelet 2.§-a alapján a III. r. alperes ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére.

Felperes a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 900.000 forint fellebbezési eljárási illetéket és a III. r. alperes költségmentessége folytán le nem rótt 871.000 forint fellebbezési eljárási illetéket az államnak megfizetni.

Budapest, 2012. március 9.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Sárközi Veronika
bírószági ügyintéző